

Інформаційна довідка
щодо строків застосування моніторингу фінансових операцій до осіб зі статусом «політично значуща особа», членів їх сімей та пов'язаних осіб в державах-членах Європейського Союзу *

***Анотація.** У довідці наведено правове регулювання статусу політично значущих осіб та заходи і строки застосування посиленого фінансового моніторингу щодо них в державах-членах Європейського Союзу.*

***Ключові слова:** політично значущі особи, фінансовий моніторинг, відмивання доходів, Міжнародна група з розробки фінансових заходів з відмивання грошей, ризик-орієнтований підхід.*

Вступ. Одним із ключових інструментів запобігання відмиванню грошей та фінансуванню тероризму в Європейському Союзі (далі – ЄС) є система заходів належної перевірки клієнтів, що включає, зокрема, спеціальні підходи до моніторингу фінансових операцій політично значущих осіб (далі – ПЗО), а також до членів їх сімей і пов'язаних із ними осіб. Поняття ПЗО визначене пунктом 9 частини першої статті 3 Директиви (ЄС) 2015/849 Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2015/849 від 20 травня 2015 року про запобігання використанню фінансової системи для цілей відмивання грошей або фінансування тероризму, про внесення змін до Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 648/2012 та про скасування Директиви Європейського Парламенту і Ради 2005/60/ЄС та Директиви Комісії 2006/70/ЄС (далі – Директива (ЄС) 2015/849)¹ та містить перелік публічних посад, які мають високий рівень ризику щодо потенційного зловживання владою з метою отримання незаконних фінансових вигод. На додаток до основного визначення ПЗО, Директива (ЄС) 2015/849 містить також виключні переліки осіб, що належать до членів сім'ї ПЗО та до пов'язаних із ПЗО осіб.

У 2023 році для практичного застосування положень Директиви (ЄС) 2015/849 на рівні держав-членів ЄС було затверджено Документ 52023ХС00724 «Важливі державні функції на національному рівні, на рівні міжнародних організацій та на рівні інституцій і органів Європейського Союзу»² Документ містить деталізовані переліки посад, що класифікуються як ПЗО, на національних рівнях в державах-членах ЄС, у міжнародних організаціях, а також в інституціях ЄС.

Правова рамка Директиви (ЄС) 2015/849 зобов'язує держави-члени забезпечити застосування заходів належної перевірки клієнтів у випадках встановлення ділових відносин з ПЗО. Згідно зі статтею 13, ці заходи включають ідентифікацію клієнта, бенефіціарного власника, перевірку структури власності, визначення джерела коштів, а також постійний моніторинг ділових відносин. Додатково, стаття 20 Директиви передбачає впровадження посилених процедур фінансового контролю в разі встановлення ділових відносин із ПЗО, зокрема –

---

¹ Directive (EU) 2015/849 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing, amending Regulation (EU) No 648/2012 of the European Parliament and of the Council, and repealing Directive 2005/60/EC of the European Parliament and of the Council and Commission Directive 2006/70/EC. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2015/849/oj/eng>

² Prominent public functions at national level, at the level of International Organisations and at the level of the European Union Institutions and Bodies. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2023/724/oj/eng>

отримання дозволу вищого керівництва, виявлення джерел походження статків, а також застосування заходів посиленого фінансового моніторингу.

Особливої уваги заслуговує положення статті 22 Директиви(ЄС) 2015/849, відповідно до якого якщо ПЗО більше не обіймає визначну публічну посаду в державі-члені, третій країні або міжнародній організації, зобов'язані особи повинні *принаймні протягом 12 місяців* враховувати потенційний залишковий ризик, пов'язаний з такою особою, та вживати відповідних та чутливих до ризику заходів, поки ця особа не вважатиметься такою, що більше не є джерелом ризику, притаманного для ПЗО. Це положення відображає підхід ЄС до управління ризиками, що враховує не лише наявний статус особи, але й тривалий вплив політичної діяльності на потенційні загрози у сфері фінансової безпеки. Таким чином статус ПЗО згідно з правом ЄС зберігається щонайменше протягом 12 місяців після припинення ПЗО виконання публічних функцій.

Водночас, відповідно до статті 5 Директиви (ЄС) 2015/849, держави-члени мають право впроваджувати суворіші національні заходи в межах, передбачених законодавством ЄС, що створює підґрунтя для формування відмінностей у практиці застосування вищевказаних вимог у державах-членах ЄС.

Згідно зі статтею 22 Директиви (ЄС) 2015/849,

Основна частина.

Держава	Строк збереження статусу ПЗО та джерело
Італія	Період перебування на посаді + 12 місяців після звільнення. Можливість продовження у разі залишкових ризиків (Законодавчий декрет № 231/2007 (<i>DECRETO LEGISLATIVO 21 novembre 2007, n. 231</i>) ³ .
Німеччина	Період перебування на посаді + та 12 місяців після звільнення. Можливість продовження у разі залишкових ризиків (Закон про боротьбу з відмиванням грошей (<i>Geldwäschesgesetz</i>) ⁴ .
Франція	До 3 років після звільнення з посади (Монетарно-фінансовий кодекс (<i>Code monétaire et financier</i>) ⁵ .
Бельгія	Щонайменше 12 місяців до моменту зникнення усіх ризиків (Закон про протидію відмиванню грошей) ⁶ .
Іспанія	2 роки після звільнення до моменту зникнення усіх ризиків ⁷ .
Болгарія	Щонайменше 1 рік до моменту зникнення усіх ризиків ⁸ .
Чехія	Щонайменше 12 місяців після звільнення ⁹ .

³ DECRETO LEGISLATIVO 21 novembre 2007, n. 231. URL: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legislativo:2007-11-21:231>

⁴ Gesetz über das Aufspüren von Gewinnen aus schweren Straftaten. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/gwg_2017/

⁵ Code monétaire et financier. Article L561-10. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000041577809

⁶ Politically exposed persons (PEPs): Comments and recommendations by the NBB. URL: <https://www.nbb.be/en/financial-oversight/combating-money-laundering-and-financing-terrorism/information-and-51>

⁷ Ley 10/2010, de 28 de abril, de prevención del blanqueo de capitales y de la financiación del terrorismo. URL: <https://www.boe.es/eli/es/l/2010/04/28/10/con#a14>

⁸ Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures Bulgaria 1st Enhanced Follow-up Report & Technical Compliance Re-Rating. URL: https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/fsrb-fur/Bulgaria_MONEYVAL_FUR_2024.pdf.coredownload.pdf

⁹ Politicky exponovaná osoba (PEP). URL: <https://www.cpp.cz/seznam-vyznamnych-verejnych-funkci>

Держава	Строк збереження статусу ПЗО та джерело
Данія	Щонайменше 12 місяців до моменту зникнення усіх ризиків (Закон про відмивання грошей).
Естонія	Щонайменше 12 місяців після звільнення (§ 9 ¹ (6) Закону Естонії про запобігання відмиванню грошей та фінансуванню тероризму ¹⁰).
Ірландія	«Розумний період» після звільнення. Можливість продовження у разі залишкових ризиків (Закон про кримінальне правосуддя (відмивання грошей та фінансування тероризму) 2010 року).
Греція	12 місяців. Можливість продовження у разі залишкових ризиків ¹¹ .
Хорватія	До 12 місяців після припинення повноважень (Національний закон про запобігання відмиванню грошей та фінансуванню тероризму (2017 р., із змінами)).
Кіпр	Щонайменше 12 місяців після звільнення ¹² .
Литва	Щонайменше 12 місяців після звільнення (Закону про запобігання відмиванню грошей та фінансуванню тероризму).
Латвія	Щонайменше 12 місяців після звільнення. Можливість продовження у разі залишкових ризиків.
Угорщина	Щонайменше 12 місяців після звільнення. Можливість продовження у разі залишкових ризиків.
Нідерланди	Позиттєво для осіб, що займали високі політичні посади. Для всіх інших категорій – неменше 12 місяців після звільнення.
Австрія	Щонайменше 12 місяців після звільнення.
Польща	Щонайменше 12 місяців. Можливість продовження у разі залишкових ризиків.
Португалія	Щонайменше 12 місяців після звільнення. Можливість продовження у разі залишкових ризиків.
Словаччина	12 місяців після звільнення.
Словенія	12 місяців Після звільнення. Можливість продовження у разі залишкових ризиків.
Румунія	12 місяців після звільнення.
Фінляндія	12 місяців після звільнення. Можливість продовження у разі залишкових ризиків.
Швеція	12 місяців після звільнення. Можливість продовження у разі залишкових ризиків.

Висновки. Загалом у більшості держав-членів ЄС строки збереження статусу ПЗО встановлено на рівні щонайменше 12 місяців після припинення виконання відповідних функцій, що відповідає вимогам Директиви (ЄС) 2015/849. Такий підхід застосовується, зокрема, в Німеччині, Чехії, Естонії, Австрії, Словаччині, Словенії, Румунії, Кіпрі, Литві, Латвії, Польщі, Угорщині, Португалії, Фінляндії, Швеції тощо.

¹⁰ Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act. URL: https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/525012023003/consolide?utm_source=chatgpt.com

¹¹ Anti-Money Laundering in Greece. URL: <https://www.bankofgreece.gr/en/main-tasks/supervision/prevention-of-money-laundering>

¹² Country Update – Cyprus: AML. URL: <https://neo.law/wp-content/uploads/2024/06/Country-Update-Cyprus-AML-2024.pdf>

Водночас окремі держави встановили відмінні або довші строки: у Франції статус ПЗО може зберігатися до 3 років, в Іспанії – 2 роки, а в Ірландії застосовується не чітке формулювання про «розумний період», тривалість якого визначається на основі оцінки ризику. Єдиним виключенням є Нідерланди, де позитивний статус ПЗО зберігається за особами, що займали високі політичні посади.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

* Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.